

گزارش برگزاری یازدهمین همایش دوسالانه اقتصاد اسلامی

با عنوان «چهل سال عملکرد اقتصاد ایران و اقتصاد اسلامی»

توسط پژوهشکده اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس

اقتصاد ایران با چالش‌های مهمی در زمینه توسعه و تحقق آرمان‌های قانون اساسی روبرو بوده و می‌باشد. ضمن اینکه بسیاری از آرمان‌ها تاکنون به تحقق نپیوسته است. بدین جهت پژوهشکده اقتصاد با تأکید بر ارزیابی عملکردها تاکنون و با هدف رفع این چالشها، به شناخت راهکارهای اقتصاد اسلامی روی آورده و تاکنون ۱۰ همایش دوسالانه را برگزار نموده است. در ادامه سلسله همایشهای پیشین، یازدهمین همایش دوسالانه اقتصاد اسلامی با محورهای زیر برگزار گردید:

- عدالت و توزیع درآمد
- تولید و رشد اقتصادی
- پول، بانک و تأمین مالی
- تعاملات بین‌المللی
- سایر موضوعات مرتبط

این همایش با دو پیش نشست همراه بود که پیش نشست اول در روز سه‌شنبه مورخ ۱۳۹۸/۸/۲۱ با موضوع "پول و بانکداری اسلامی" در دانشکده اقتصاد دانشگاه خوارزمی برگزار گردید. پیش نشست دوم در روز دوشنبه مورخ ۱۳۹۸/۸/۲۷ با موضوع "عدالت از منظر اقتصاد اسلامی" در دانشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه صنعتی شریف برگزار شد.

فراخوان همایش در اوایل تیر ماه به طور گسترده در سراسر دانشگاههای سراسری کشور پخش گردید و متعاقب آن مقالات متعددی توسط دبیرخانه همایش دریافت گردید که پس از بررسی توسط اعضای کمیته علمی و فرایند داوری تعداد ۱۶ مقاله جهت چاپ در مجموعه مقالات همایش پذیرفته شد. از این تعداد ۶ مقاله به همراه ۲ سخنرانی در همایش ارائه گردید.

گزارش برگزاری یازدهمین همایش دوسالانه اقتصاد اسلامی

یازدهمین همایش دوسالانه اقتصاد اسلامی با عنوان «چهل سال عملکرد اقتصاد ایران و اقتصاد اسلامی» در روز چهارشنبه مورخ ۱۳۹۸/۹/۱۳ توسط پژوهشکده اقتصاد و با همکاری انجمن اقتصاد اسلامی ایران، دانشگاه‌های خوارزمی، صنعتی شریف و مفید در سالن اجتماعات این پژوهشکده با حضور بالغ بر ۷۰ نفر از استادان، متخصصان و دانشجویان رشته علوم اقتصادی برگزار گردید.

در این همایش که از ساعت ۸:۳۰ دقیقه آغاز گردید، ابتدا آقای دکتر عباس عساری آرانی، رییس پژوهشکده اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس به عنوان میزبان اصلی همایش، به خیر مقدم و خوش آمدگویی به مهمانان پرداختند. پس از آن، آقای دکتر مرتضی عزتی، دبیر علمی همایش و رییس انجمن اقتصاد اسلامی ایران گزارش مختصری ارائه نمودند. سپس ارائه مقالات پذیرفته شده توسط نویسندگان محترم انجام پذیرفت که عنوان و خلاصه آن به شرح زیر می‌باشد:

۱- بررسی روند شاخص‌های حفاظت از حقوق مالکیت در ایران

محمد رضا یوسفی^۱

مریم خسروی زاده^۲

چکیده

این مقاله با هدف بررسی عملکرد دولت‌های ایران در حفاظت از حقوق مالکیت و برآورد شاخص‌های حقوق مالکیت در بازه زمانی سال‌های ۱۳۵۷ تا ۱۳۹۷ تبیین شده و برای این منظور داده‌های گردآوری شده از منابع کتابخانه‌ای با روش تحلیلی-توصیفی مورد سنجش و مقایسه قرار گرفته است.

سؤالاتی که مقاله حاضر پیرامون آن شکل گرفته است، عبارتند از:

۱- در ایران، تا چه اندازه از حقوق مالکیت افراد جامعه محافظت می‌شود؟

۲- در کدام دوره، حفاظت از حقوق مالکیت ایران وضعیت بدتری داشته است؟

۳- در کدام دوره جهت حفاظت از حقوق مالکیت، سیاست‌گذاری و عملکرد بهتری صورت گرفته است؟

با توجه به یافته‌های پژوهش، حقوق مالکیت در ایران تا پیش از انقلاب از وضعیت نامطلوبی برخوردار بوده است. بدترین شرایط برای حفاظت از حقوق مالکیت به زمان حکومت پادشاهان تا دوره قاجاریه، مربوط می‌شود. بعد از انقلاب اسلامی، با نتایج حاصل از برآورد شاخص‌ها، حقوق مالکیت با این که در اوایل انقلاب و دوران جنگ با تعارض روبه‌رو بوده، اما نسبت به دوره‌های گذشته، وضعیت بهتری داشته است. طبق دو شاخص از دو بنیاد بین‌المللی IPRI و هریتیج، حقوق مالکیت در سال ۲۰۱۸ (۱۳۹۷) برای ایران در بالاترین حد خود قرار داشته که حاکی از شرایط مطلوب حفاظت از حقوق مالکیت در ایران می‌باشد.

yousefi@mofidu.ac.ir

mary.khosravy@yahoo.com

۱. دانشیار دانشگاه مفید

۲. کارشناس ارشد اقتصاد اسلامی، دانشگاه مفید

۲- ارزیابی شاخص های منتخب حوزه سلامت در ایران با تأکید بر آموزه های اسلامی

امیر حسین مزینی^۱
راضیه محمدی صابر^۲

چکیده

این مطالعه با بررسی و تجزیه و تحلیل تعدادی از شاخص های سلامت، بدنبال بررسی همسویی و یا عدم همسویی عملکرد حوزه سلامت در ایران با ایده ال های یک جامعه اسلامی، همچون دسترسی عادلانه افراد به خدمات بهداشتی و درمانی، بوده است. بدین منظور با تأکید بر برخی شاخصهای ارزیابی در حوزه سلامت (همچون شاخص های پرداخت از جیب، پوشش بیمه و سلامت روان) به بررسی عملکرد حوزه سلامت در کشور طی سالهای اخیر پرداخته شده است. نتایج حکایت از آن دارد که هر چند در دهه های اخیر اقدامات مثبتی در حوزه سلامت کشور انجام شده و موفقیت های نسبی هم بدست آمده اما وضعیت حاکم بر بخش سلامت در ایران چندان مطلوب و منطبق با آنچه که در نهایت موجب دستیابی به اهداف یک جامعه اسلامی می شود، بنظر نمی رسد.

mozayani@modares.ac.ir
r.mohammadisaber@modares.ac.ir

۱. عضو هیات علمی دانشگاه تربیت مدرس
۲. دانشجوی دکتری اقتصاد سلامت، دانشگاه تربیت مدرس

۳- ارزیابی سطح رفاه سالمندان در استانهای ایران براساس شاخصهای توسعه از دیدگاه اسلام

سارا امامقلی پور^۱

چکیده

باتوجه به روند افزایشی سهم سالمندان از کل جمعیت کشور و با در نظر گرفتن اهمیتی که اسلام برای دوران سالمندی و سالمندان قائل شده است، بررسی شاخصهای بهزیستی اقتصادی- اجتماعی مرتبط با این گروه از جمعیت، ارزشمند می باشد تا بتواند به ارائه راهکارهایی توسط سیاستگذاران در راستای بهبود شرایط رفاهی آنها کمک کند.

نتایج حکایت از آن دارد که سالمندان در استانهای تهران، گیلان و البرز نسبت به بقیه بهترین وضعیت را دارند و استانهای سیستان بلوچستان، کهگیلویه و بویراحمد و هرمزگان نامناسب ترین شرایط را برای سالمندان دارند. بنابراین علی رغم توجه خاص دین اسلام به سالمندان و وضعیت زندگی آنها، فقط در حدود ۱۰ درصد از استانها وضعیت سالمندان مناسب است، ۳۲ درصد استانها وضعیت تقریبا مناسب و حدود ۵۸ درصد استانها شرایط مناسبی برای سالمندان ندارند.

۴- واکاوی ریشه‌های اندیشه‌ای: بحران‌های پولی، بانکی و مشروعیتی چهار دهه اقتصاد ایران (از منظر اقتصاد اسلامی)

محمد اسماعیل توسلی^۱

چکیده

اقتصاد ایران چهار دهه است از سه بحران بزرگ پولی، بانکی و مشروعیتی رنج می‌برد. واکاوی ریشه‌های اندیشه‌ای این بحرانها از منظر اقتصاد اسلامی نشان می‌دهد، منشأ این بحران‌ها به سه اندیشه اساسی در سطح مکتب و نظام اقتصادی در بین اندیشه‌وران اقتصاد اسلامی بر می‌گردد. نتیجه حاکمیت این اندیشه‌ها در چهار دهه گذشته تورم‌های شدید، گسترده، مزمن و آثار بسیار ناگوار اقتصادی، اجتماعی، اخلاقی و سیاسی ناشی از آن بر تمام سطوح جامعه می‌باشد. ضمن این‌که با وجود همه تلاشهای انجام شده در زدودن ربا از بطن نظام مالی و بانکی هنوز اکثر فقها و مردم، نظام مالی و بانکی ایران را ربوی می‌دانند.

مقاله حاضر با فرض وجود این سه بحران در اقتصاد ایران با روش توصیفی-تحلیلی به منشأهای اندیشه‌ای این بحران‌ها از منظر اقتصاد اسلامی نزد اندیشه‌وران اسلامی و اجمالاً به تبیین مبنایی و بنایی ناصواب بودن این اندیشه‌ها پرداخته است.

۱. استادیار دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی(ره)

۵- تعیین شیوه مطلوب برون سپاری نظارت عملیاتی تسهیلات مشارکت مدنی در بانک مسکن با

استفاده از روش AHP

سید محمد جواد طباطبایی^۱
پرستو محمدی^۲

چکیده

در این پژوهش، ابتدا بررسی مقدماتی از برون سپاری نظارت عملیاتی تسهیلات مشارکت مدنی در بانک مورد مطالعه، انجام گردیده که نشان داد بانک به صورت مطلوبی به منافع مورد انتظار از برون سپاری دست نیافته است و به صورت جدی با ریسک از دست دادن کنترل بانک بر روی فرایند نظارت و وابستگی بانک به شرکت تامین کننده مواجه شده است. در ادامه پژوهش، اولویت اهداف بانک از برون سپاری این فرایند با استفاده از آزمون علامت رتبه دار شناسایی گردید که نتایج حاکی از آن است که در اولویت بندی معیارهای هدف، کارایی عملیاتی و رضایت گیرنده تسهیلات از اهمیت بیشتری برخوردار هستند. در مورد ارجحیت گزینه ها نسبت به یکدیگر با توجه به تمامی معیار های در نظر گرفته شده، دو شیوه پیشنهادی (برون سپاری با چند تامین کننده و برون سپاری به شرکت وابسته) مطلوب تر از وضعیت فعلی و وضعیت گذشته بانک و برون سپاری به شرکت وابسته به عنوان مطلوب ترین شیوه، شناسایی گردیده است.

۱. کارشناس ارشد مدیریت سیستم و بهره وری، دانشکده مهندسی صنایع و سیستم های دانشگاه تربیت مدرس

p.mohammadi@modares.ac.ir

۲. استادیار دانشکده مهندسی صنایع و سیستم ها، دانشگاه تربیت مدرس، نویسنده مسؤول

۶- صندوق سرمایه‌گذاری اجتماعی؛ الگوی نوین تامین مالی اسلامی سازمان‌های مردم نهاد

مهدي صادقي شاهداني^۱
محمود خطيب^۲

چکیده

در این تحقیق، با بررسی انواع روش‌های جذب کمک مالی در سازمان‌های غیر انتفاعی، به شناسایی انواع نهادهای مالی نیکوکاری با تاکید بر سرمایه‌گذاری اجتماعی برای سازمان‌های مردم نهاد پرداخته شده است. هدف این مقاله، ارائه الگوی بومی از صندوق‌های سرمایه‌گذاری نیکوکاری به عنوان نهاد مالی اسلامی برای جذب منابع مالی سازمان‌های مردم نهاد با تاکید بر سرمایه‌گذاری اجتماعی با استفاده از روش کتابخانه‌ای بوده است. یافته‌های این تحقیق که بر اساس تحلیل‌های نظری بدست آمده اند، نشان می‌دهد که "صندوق سرمایه‌گذاری نیکوکاری" با توجه به مدیریت غیرمتمرکز، ارتباط با خیرین، متنوع سازی روش‌های مشارکت، قدرت تبلیغ و اشتراک، ارائه گزارش محتوای مختلف از سودآوری و سرمایه‌گذاری به خیرین، اعتبار فعالیت و رعایت موازین شرعی به عنوان نهاد مالی نیکوکاری مناسب برای جذب منابع خیرین در ایران می‌باشد که سمن‌ها با استفاده از آن به منبع مالی پایدار و قابل اتکا در جهت توسعه فعالیت‌های خیرانه و ارتقا سطح رفاه، امنیت و سلامت کشور دست می‌یابند.

shahdani@yahoo.com
mahmudkhatib@gmail.com

۱. عضو هیات علمی دانشکده معارف اسلامی و اقتصاد دانشگاه امام صادق(ع)
۲. دانشجوی دکتری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی(ره)

لازم به ذکر است که این همایش به همراه ۳ نشست تخصصی برگزار گردید که پایان بخش نشست اول، آقای دکتر علاءالدین ازوجی، مدیرکل دفتر سیاستگذاری و توسعه اشتغال وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به ارایه سخنرانی با موضوع «ایجاد اشتغال؛ گام مهم تحقق کاهش نابرابری‌های اقتصادی» پرداختند.

نشست دوم با موضوع رفاه و عدالت برگزار گردید که اختتام این نشست با سخنرانی آقای دکتر سید احسان خاندوزی عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی با موضوع «تحلیل روند عدالت در ۴۰ سال گذشته» انجام پذیرفت.

نشست سوم همایش با موضوع پول و بانکداری برگزار گردید. در پایان نشست مذکور، میزگردی با حضور آقایان دکتر مرتضی عزتی (رئیس انجمن اقتصاد اسلامی ایران)، دکتر سید کاظم صدر (استاد دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر عباس مرادپور (مدیرکل بانک و بیمه وزارت امور اقتصادی و دارایی) برگزار گردید و به سؤالات حضار نیز پاسخ داده شد. همایش در ساعت ۱۷ خاتمه یافت.

پایان بخش مراسم نیز مجمع عمومی انجمن علمی اقتصاد اسلامی ایران با حضور اعضای انجمن اقتصاد اسلامی ایران بود که پس از گزارش هیات مدیره و شنیدن نظر اعضای انجمن، انتخابات هیأت مدیره جدید برگزار شد.